

Nr 231.

Av herrar **Osterman** och **von Friesen**, angående nedbringande av antalet lärjungar i de stora läroverksklasserna och antalet lektioner per dag i desamma.

Genom beslut den 22 november 1940 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté att verkställa utredning rörande skolväsendets organisation m. m. och framlägga därav föranledda förslag. Under mer än fyra år har kommissionen nu arbetat på de spörsmål, som blivit dem förelagda. Tre betänkanden ha färdigställts, men de ha blott förberedande karaktär och något slut på det utomordentligt stora arbetet kan icke skönjas.

Vid dylikt förhållande synas vissa aktuella problem böra tagas upp till debatt och avgörande vid sidan av den stora kommissionen.

Ett sådant problem rör de stora klasserna i läroverken.

Gällande läroverksstadga föreskriver att i varje för viss årsklass bestämd avdelning må undervisas i realskolan högst 35 samt i gymnasiet högst 30 lärjungar, såvida icke skolöverstyrelsen på framställning av rektor bestämmer annorlunda. Ej sällan finnas emellertid, särskilt i realskolan, klasser med än högre lärjungeantal. Klasser på 35 lärjungar i realskolan och 30 lärjungar i gymnasiet äro emellertid för stora. Den undervisning, som bedrives i dylika klasser, blir ej lika effektiv som undervisning i mindre klasser. En ändring bör med det snaraste komma till stånd för att successivt nedbringa klassernas storlek.

Ett annat dylikt problem rör lektionernas antal per dag. I detta hänseende föreskriver läroverksstadgan, att under en och samma dag icke någon lärjunge må åläggas att deltaga i mer än sju lektioner (om 45 eller 40 minuter). Därvid skall iakttagas, att å samtliga stadier utom i gymnasiets högsta årsklasser av fyra lektioner i följd minst en skall anslås till undervisning i övningsämne, laborationsövning eller liknande arbete. Ett så stort antal lektioner under en och samma dag som sju är för mycket. Resultatet av de sista lektionerna — särskilt då klassen är stor — måste bliva dåligt, och om tiden för läxläsningen lägges till måste för de unga åttatimmarsdagen ofta överskridas.

De förhållanden, som nu påtalats, ha varit föremål för undersökning i arbetet Hygieniska förutsättningar för skolarbetet, bilaga I till 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar, av medicine docenten Urban Hjärne, som är ledamot av 1940 års skolutredning. I detta arbete har Hjärne två yttranden, som här böra citeras.

»Om man vill komma fram till ett bättre resultat, måste man tänka på följande åtgärder: — — — höjning av elevernas prestationsförmåga genom intensifiering av arbetet, förkortning av arbetstiden och ökning av rekreativsmöjligheterna. Ett utomordentligt sätt till intensifiering av arbetet vore sänkning av elevantalet i klasserna från nuvarande tillåtna 30—35 elever i varje avdelning ner till vad som ur pedagogisk och hygienisk synpunkt skulle vara ytterst önskvärdt; icke mer än omkring 20 elever i varje avdelning under hela skoltiden (s. 38).»

»Den långa skoldagen, som slutar för sent på dagen, och det särskilt i de högre klasserna alltför betungande hemarbetet äro både i fysiskt och psykiskt avseende hygieniska skadefaktorer av första ordningen (s. 51).»

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om undersökning — vid sidan av det arbete, som utföres av 1940 års skolkommision — av möjligheterna att snabbast möjligt nedbringa de stora läroverksklasserna och det stora antalet lektioner per dag i desamma samt att Kungl. Maj:t ville underställa riksdagen de förslag och vidtaga de övriga åtgärder, som av en dylik utredning kunna föränledas.

Stockholm i januari 1945.

Einar Osterman.

Bertil von Friesen.
